

Jakelussa mainituille

SM lausunto; E Evidence -työryhmämietintö

Sisäministeriön lausunto työryhmämietinnöstä koskien rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon (E-evidence-asetus ja -direktiivi)

Sisäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua työryhmämietinnöstä. Sisäministeriön edustaja on osallistunut työryhmämietinnön valmisteluun. Sisäministeriön nostaa lausunnossaan esille muutaman seikan, jotka koskevat eri viranomaisrooleja, kustannuksia sekä E Evidence -sääntelyn kattavuutta.

Viranomaisten eri roolit

E Evidence -asetus ja E Evidence -direktiivi sisältävät hyvin monia viranomaisrooleja, ja usealle kansalliselle viranomaiselle seuraakin uuden tyyppisiä roolituksia. Vaikka asetuksen ja direktiivin sääntelyt liittyvät toisiinsa, ja erityisesti direktiivin sääntely tukee muun ohella asetuksen sääntelyä, asetuksen sääntely viranomaistehtävien osalta on täysin eri kuin direktiivissä. Asetuksessa vahvistetaan säännöt, joilla sähköisiä todisteita voidaan rajat ylittävästi määrätä esitettäväksi tai säilytettäväksi rikosoikeudellisissa menettelyissä. Viranomaistehtävien osalta kyse on Suomessa lainvalvonta- ja oikeusviranomaisille kuuluvista tehtävistä liittyen rikosten tutkintaan, syytetoimenpiteisiin, oikeudenkäyntiin ja rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoon. Näihin tehtäviin liittyvät kansalliset viranomaistehtävät kuuluvat lähes poikkeuksetta lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten ydintehtäviin

E Evidence -direktiivissä taas vahvistetaan säännöt koskien tiettyjen yksityisten palveluntarjoajien velvollisuuksia nimetyn toimipaikan tai laillisen edustajan suhteen. Viimeksi mainittuihin velvollisuuksiin liittyvät viranomaisten lupa- ja valvontatehtävät eivät kuulu lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten tehtäviin tai toimivaltaan. E Evidence -direktiivin oikeusperusta myös eroaa E Evidence -asetuksesta, eli direktiivi perustuu SEUT 53 ja 62 artiklaan, jotka koskevat sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta erona E Evidence -asetuksen rikosoikeudelliseen yhteistyöhön.

Sisäministeriö katsoo, että työryhmämietintö sisältää perustellusti viranomaisten tehtävien ja toimivaltuuksien pohjalta tehdyn vastuunjaon, jossa kaikki toimivaltaiset viranomaiset osallistuvat uusien tehtävien hoitamiseen. Esityksen mukaan esitutkintaviranomaiset olisivat toimivaltaisia antamaan eurooppalaisen esittämismääräyksen ja eurooppalaisen säilyttämismääräyksen, ja syyttäjä tai tuomioistuim vahvistaisi määräykset. Suomeen tulevien määräysten täytäntöönpanomenettelyssä toimivaltainen viranomainen olisi pääsääntöisesti poliisi, mutta myös oikeusviranomaisten läsnäolo menettelyssä olisi tarvittavilta osin

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Sisäministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

varmistettu. Seuraamusten määräämiseen perustetaan Poliisihallitukseen uutena toimintona erillinen seuraamuskollegio.

Esityksen mukaan unionissa palveluita tarjoavan palveluntarjoajan, joka on Suomeen sijoittautunut tai tarjoaa palveluita Suomessa olisi nimettävä toimipaikka tai tapauksen mukaan laillinen edustaja. Direktiivin mukaisena keskusviranomaisena toimisi Liikenne- ja viestintävirasto, joka vastaisi myös seuraamusmaksun määräämisestä. Direktiivin edellyttämät tehtävät, kuten arviointi siitä, tarjoaako palveluntarjoaja palveluitaan luonnollisille henkilöille tai oikeushenkilöille ja onko palveluntarjoajalla olennaista yhteyttä unioniin, edellyttävät sellaista osaamista, mitä liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala tarjoaa, etenkin kun sääntelyn mukaisia merkityksellisimpiä palveluntarjoajia olisivat sähköisten viestintäpalvelujen tarjoajat ja tietyt tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajat. Sisäministeriö pitää Liikenne- ja viestintäviraston keskusviranomaisroolitusta E Evidence -direktiivin osalta perusteltuna ratkaisuna.

Viranomaisille uusista tehtävistä aiheutuvat kustannukset ja niiden rahoittaminen

Viranomaisille sääntelystä aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia on käsitelty työryhmämietinnön luvuissa 3.2.1.2 ja 3.2.2.2. Poliisin osalta esimerkiksi on arvioitu, että esityksen mukaisilla tehtävillä olisi varovaisesti arvioituna 3 – 5 henkilötyövuoden vaikutukset (1 htv = 71 900 EUR/vuosi). Luku ei välttämättä täysin kata Poliisihallitukseen perustettavan seuraamuskollegion kuluja. Taloudellisten vaikutusten arviointia vaikeuttaa myös se, ettei ole mahdollista arvioida Suomeen tulevaisuudessa sijoittuvien kansainvälisten palveluntarjoajien aiheuttamaa lisäkuormitusta. Vastaavasti arvioon ei ole ollut mahdollista sisällyttää tulevaisuudessa käyttöön otettavan E Codex -palvelun (siviili- ja rikosoikeudellisissa asioissa tehtävän oikeudellisen yhteistyön alalla käytettävä tietokoneistettu rajat ylittävän sähköisen tiedonvaihdon järjestelmä) rajapintojen luomisesta ja käytöstä aiheutuvia kustannuksia niin lainvalvontaviranomaisille kuin oikeusviranomaisille.

Pääministeri Petteri Orpon hallitus kirjasi Julkisen talouden suunnitelman 2025–2028 yhteydessä pöytäkirjamerkintöihin, että valtion organisaatioiden tulee varmistua EU:sta ja kansallisesta lainsäädännöstä tulevien uusien velvoitteiden hoitaminen pääsääntöisesti nykyisten määrärahojen puitteissa. Myös talouspoliittinen ministerivaliokunta on linjannut, että uusien velvoitteiden myötä tulevat tehtävät resursoidaan pääsääntöisesti luopumalla olemassa olevista tehtävistä tai tehostamalla nykyisten tehtävien hoitamista.

Sisäministeriö pitää kuitenkin hankalana tilannetta, jossa EU:sta tulevat uudet velvoitteet olisi rahoitettava olemassa olevasta kehyksestä. Erityisesti digitaaliset velvoitteet ja järjestelmäkehitys sekä E Evidence -sääntelyn aiheuttama resurssi- ja koulutustarve voivat lisätä viranomaisille aiheutuvia kustannuksia työryhmämietinnössä esitettyä huomattavasti suuremmiksi. Sen vuoksi sisäministeriö pyytää jatkovalmistelussa vielä tarkistamaan taloudellisten vaikutusten määrän, ml. arvion E Codexin mahdollisista kustannusvaikutuksista eri viranomaisille, sekä tämänhetkisen tiedon mukaan Suomeen sijoittuvien uusien palveluntarjoajien mahdolliset työllistävät ja kustannusvaikutukset. Sisäministeriö esittää oikeusministeriölle hallituksen esityksen antamista budjettilakina.

E Evidence -sääntelyn kattavuus

E Evidence -sääntelyn tarkoituksena on helpottaa rajat ylittävää pääsyä sähköiseen todistusaineistoon. Sääntelyn kohteena on palveluntarjoajalla oleva tieto. Sääntelyn ulkopuolelle jää edelleen välitettävänä oleva viestintä sekä käyttäjällä itsellään oleva tieto. Näiden osalta lainvalvontaviranomaisten digitaaliseen tietoon pääsy kohtaa merkittäviä haasteita. Sisäministeriö pitää tärkeänä jatkaa työtä lainvalvontaviranomaisten digitaaliseen tietoon pääsyn edistämiseksi niin kansallisesti kuin EU-tasollakin.

E Evidence -sääntely edellyttää toimiakseen sitä, että palveluntarjoajalla on hallussaan viranomaisen pyytämä tieto. EU-alueella ei kuitenkaan ole yhtenäistä sääntelyä tietojen säilytysvelvollisuudesta. Sisäministeriö pitää tärkeänä, että EU-alueelle luodaan pikaisesti yhtenäinen tietojen säilytysvelvollisuutta koskeva

minimisääntely, jotta rajat ylittävää sähköistä todistusaineistoa olisi tosi asiassa saatavilla rikostutkintaa varten.

Sisäministeriö esittää, että nämä huomiot sisällytetään jatkovalmistelussa nykytilan kuvaukseen E Evidence- sääntelyn kattavuuden osalta.

Kansliapäällikkö

Matti Sarasmaa

Poliisijohtaja

Hannele Taavila

Liitteet ei ole

Jakelu OM Oikeusministeriö

Tiedoksi OM EU-valmistelu, Joni Korpinen
OM EU-valmistelu, Virpi Laukkanen

VN/24284/2023-SM-15

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: